

ACTRICE CHRIS NIETVELT

ALLEEN MAAR VOLUIT

DOOR MARIJN VAN DER JAGT FOTO'S WOUTER VANDENBRINK@PAR3 1

DIT JAAR IS ZE GENOMINEERD VOOR EEN THEO D'OR VOOR HAAR VERTOLKING VAN CLEOPATRA IN *ROMEINSE TRAGEDIES*. TONEELGROEP AMSTERDAM-ACTRICE CHRIS NIETVELT ACTEERT MET GROTE GEBAREN. 'VEEL HANDEN, VEEL EMOTIE. CHRIS IS EEN GROTE.'

HET ZIJN DE OGEN van Chris Nietvelt waar het vuur in zit. Als dodelijke wapens boren die ogen zich in het gelaat van haar tegenspeler Roeland Fernhout. Zij is Klytaimestra in de nieuwe voorstelling van Toneelgroep Amsterdam, en Fernhout speelt haar man Agamemnon, de vader van haar kinderen, die zijn oudste dochter komt halen om haar uit te huwelijken. Maar Klytaimestra is er achter gekomen dat Agamemnon heeft gelogen: hij wil zijn dochter Ifigeneia offeren aan de goden. Alleen heeft hij buiten Klytaimestra gerekend, die hem nu met haar ogen onder schot houdt.

Het gezicht van Chris Nietvelt is vertrokken tot een masker van smart waaruit kennis spreekt over het onafwendbare noodlot. Maar de woorden die ze uitspuwt, klinken vechtlustig: met alles wat ze in zich heeft, zal ze deze man gaan tegenhouden. 'Ik weet alles,' sist ze met een stem die siddert van woede. 'Je zwijgen is al een bekentenis.' En in een lange monoloog spiegelt ze Agamemnon het verdriet voor dat hij haar en hun gezin wil aandoen.

De acteurs zitten nog aan tafel in een repetitielokaal, maar Nietvelt speelt voluit, als

of er een zaal vol toeschouwers is. Haar lange armen met de beweeglijke handen zetten elk woord kracht bij. Ze streeft Karina Smulders, die Ifigeneia speelt en naast haar aan tafel zit. Ze draait met haar eigen trouwring als ze Agamemnon herinnert aan haar trouw als echtgenote. De tranen rollen haar over de wangen als ze hem voorstelt hoe leeg het huis straks zal zijn zonder Ifigeneia. En al die tijd houdt ze haar echtgenoot gevangen in haar blik. Geen seconde dwalen haar ogen af. Zelfs niet om in het tekstboek te kijken dat op de tafel in het repetitielokaal ligt. Ze spelen deze scène voor het eerst, maar Nietvelt kent de tekst al uit haar hoofd.

'Je zou bijna medelijden met hem krijgen,' verzucht de Amerikaanse gastregisseur Robert Woodruff als de scène klaar is en iedereen ontspant. 'He's got no place to hide.'

Verontwaardigd stuift Nietvelt op: 'Het is zijn eigen schuld, hoor.' We gaan toch niet beleven dat de regisseur het opneemt voor Agamemnon, die zijn vrouw heeft bedrogen en zijn kind wil vermoorden! Maar Woodruff's medelijden betreft niet Agamemnon. 'I meant the actor,' zegt hij geamuseerd en met een quasi-bezorgde blik naar Roeland Fernhout die zich staande moest houden in het spervuur van zijn tegenspeelster.

Voor Woodruff, die bij Toneelgroep Amsterdam *Ifigeneia in Aulis* regisseert, is het de eerste keer dat hij werkt met de Vlaamse actrice.

Als Nietvelt opstaat om in het raam een sigaretje te roken, steekt hij stiekem zijn duim op naar de VN-journaliste. 'She's extraordinary,' zal hij later toelichten. 'Uit alles wat ze doet, spreekt zo'n verbeeldingskracht! Net als bij alle grote acteurs kun je haar zien denken.' En ze is wonderbaarlijk snel, stelt hij. In het leren van haar tekst, maar ook in haar begrip van haar rol en haar greep op het personage: 'Her instincts are so good and her grasp is so great...'

DE CHRIS NIETVELT-SHOW

De Amerikaanse gastregisseur staat niet alleen in zijn bewondering voor Chris Nietvelt. De jury van de grote toneelprijzen die de VSCD jaarlijks uitreikt, nomineerde haar – naast Tamar van den Dop, Maria Kraakman en Katrien De Becker – voor een Theo d'Or, de hoogste onderscheiding voor een Nederlandstalige actrice. De aanleiding voor de nominatie is haar rol in *Romeinse tragedies*, het zes uur durende spektakel dat Ivo van Hove bij Toneelgroep Amsterdam regisseerde. 'In haar rol van Cleopatra komt op indrukwekkende wijze alles wat Nietvelt tot nu toe heeft laten zien samen,' stelt de jury, 'het hele scala van haar acteertalent.'

Ivo van Hove werkt met tussenpozen al meer dan twintig jaar met Nietvelt samen. Met een groepje vrienden begonnen hij en Nietvelt begin jaren tachtig het gezelschap AKT, 'een nieuwe generatie die ging samen-

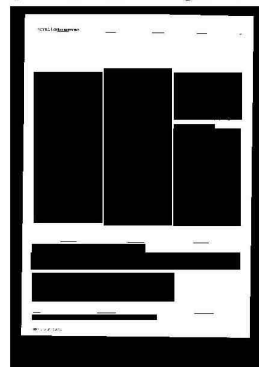
werken buiten de bestaande structuren, en zonder subsidie'. Hij kende haar al toen ze op de toneelopleiding zat, en zag meteen wat een bijzondere actrice ze is: 'Ze hoort bij de olympische top, ze is een vrouwelijke Michael Phelps.' Maar waar de zwemkampioenen

gerangschikt kunnen worden via meetbare prestaties, is Nietvelt met niemand te vergelijken. Ze is niet in te delen in een bepaalde acteurscategorie. 'Chris is *hors concours*,' stelt Van Hove. 'Als zij meespeelt in een voorstelling, krijg je nooit iets wat doorsnee is. Zij kan met een enkele aanwijzing van een regisseur een mirakeltje maken.' Haar Cleopatra in *Romeinse tragedies* komt pas aan bod als het stuk al uren bezig is en neemt dan het publiek mee in een langgerekte sterfscène. 'Chris durft het aan om na vijf uur theater nog eens zo de diepte en de vertraging in te gaan.'

Maar onomstreden is het optreden van Nietvelt niet. Er zijn toneelliefhebbers die vies gaan kijken als haar naam valt. Die allergisch zijn voor haar sidderstem, haar schreeuwerige uitvallen, voor dat eeuwige gezwaai met die lange armen en die geknakte handjes.

'Ze is een heel uitgesproken actrice,' beaamt regisseur Gerardjan Rijnders, die haar Cleopatra-rol 'een beetje de Chris Nietvelt-show' vindt. 'Het klinkt wat oneerbiedig, maar bij Chris Nietvelt weet je wat je krijgt. Namelijk: veel handen, veel emotie, en een nauwgezette tekstbehandeling. Ze is een actrice bij wie je voor of tegen bent. Mensen adoreren haar, of ze denken: o nee, niet weer die vrouw. Maar volgens mij roepen alle grote actrices dat op. En Chris is een grote.'

Toch heeft het tegenkamp steeds minder munitie, omdat ze door de jaren heen zo veel meer heeft laten zien dan dat specifieke Nietvelt-stijltje. In *Elementarteilchen*, de voorstelling die regisseur Johan Simons in Zwitserland met haar maakte, speelde ze de losgeslagen hippie moeder van de twee hoofdfiguren met een onverwachte verstilde precisie. Liefdevol en tegelijk machteloos drukte ze haar volwassen zonen tegen haar lange lichaam, terwijl ze over hun hoofden heen met een afgemeten stem vertelde over de egocentrische avonturen die ze ver weg van haar kinderen had beleefd. In *De dame met de camelia's* liet ze de joyeuze, maar aftakelende Marguerite scène voor scène meer verstrakken tot er een bleke sculptuur overbleef. Op haar

sterfbed liet Ivo van Hove haar bijna zweven boven het toneel: een frêle gestalte die nauwelijks meer bewoog, maar toch bruisde van een melancholiek soort levenslust.

HET RAADSEL VROUW

Indrukwekkend was ze dit seizoen ook in *Naar Damascus*, een gastregie van Pierre Audi bij Toneelgroep Amsterdam. 'Na één uur en veertig minuten komt ze pas op, voor één gesprekje met Jacob Derwig,' zegt Ivo van Hove, 'maar wat ze zegt is zo loepzuiver, dat elk woord het hele stuk verder helpt.'

Nietvelt speelt een man die met de hoofdpersoon, een schrijver, over de liefde wil praten, en over het Raadsel Vrouw. Het zou een achteloos cafébabbeltje kunnen zijn, maar Nietvelt maakt er een oase van diepzinnigheid van. Ze spreekt de woorden zo rustig uit, dat het is alsof hier de diepste kern van het stuk wordt onthuld. Haar entree alleen al: leunend tegen een pilaar met haar rug naar de zaal, een sigaretje in één hand, de ander losjes in de zak van haar mannenbroek. Als ze zich tot de schrijver wendt, staat ze eerst een tijdje tegenover hem en spiegelt zijn mannelijke verschijning. Maar de badinerende teksten die zij als man over het andere geslacht debiteert – 'Wat is een vrouw? Ontoerekeningsvatbaar als ze menstrueert, volledig krankzinnig als ze zwanger is' – krijgen een ironische en bijna vervaarlijke lading doordat Nietvelt glashelder maakt dat zij zélf een vrouw is. Ze geeft hem zijn domme mangledachten als het ware terug, en houdt intussen op superieure wijze het Raadsel Vrouw intact.

'Dat had ik vijftien jaar geleden niet kunnen doen,' zegt Nietvelt zelf over haar optreden in *Naar Damascus*. 'Met die rust op het toneel staan. In het "nu" zijn. Die rust heb ik verworven, door alles wat ik heb gedaan.'

Het was Nietvelts eigen idee om haar mannenrol zo transparant te maken. 'Er werd eerst gezegd dat ik een man moest spelen,' vertelt ze op een avond na een dag repeteren in haar Haarlemse huis, waar ze het huiswerk opzij legt dat ze net met haar zoon van twaalf heeft zitten maken. 'Ik zei: gaan jullie me dan schminken of zoiets? Moet ik met een zware stem gaan praten? Ik ben een vrouw, dus maak me op zijn minst androgyn. Volgens mij is dat ook de enige manier waarop een toeschouwer die teksten accepteert. Ze waren uiteindelijk blij met het resultaat, hoor, maar ik moest daar éven tegen de theorie in.'

Nietvelt mag dan voornamelijk gewerkt hebben met grote mannelijke regisseurs – Ivo van Hove, Johan Simons, Gerardjan Rijnders –, wie denkt dat ze een kneedbare pop is, heeft het mis. Het stoort haar ook dat er wel eens negatief wordt gepraat over de vrouwen die Van Hove in zijn voorstelling neerzet. 'Er wordt over Ivo gezegd dat hij vrouwen niet mag. Terwijl: ik heb zo veel vrouwen bij hem gespeeld, en ik mocht ál die vrouwen. En je denkt toch niet dat ik een onderdanige vrouw ben.'

Regisseurs, maar ook acteurs die met haar werken, kijken met verbazing en bewondering naar de trefzekerheid waarmee Nietvelt haar personages te lijf gaat. 'Chris bepaalt heel veel,' zegt Frieda Pittoors, die vaak met haar op het toneel staat en erg van haar kan genieten. 'Ze speelt natuurlijk ook meestal hoofdrollen, en dan kún je ook veel bepalen.' Grinnikend: 'En als ze een kleine rol heeft, dan máákt ze er wel een hoofdrol van. Zij is echt zo'n actrice die eens lekker de tijd neemt als zij aan het woord is.'

SPINNEWEBJE

Nietvelts vaardigheid om ieder klein tekstje belang te geven, is meer dan de geldingsdrang van een gretige actrice. Het komt ook voort uit haar grote gevoeligheid voor taal, waarmee zij de bewondering afdwingt van iedereen met wie ze werkt.

'Ze spélt de teksten die ze speelt,' zegt Gerardjan Rijnders, 'letter voor letter.' Hij wijst op haar gelijkelijke acteeropleiding aan het Antwerps Conservatorium, bij Dora van der Groen, die haar leerlingen altijd voorhoudt dat geen woordje in een tekst er voor niets staat.

Maar Nietvelt denkt dat haar 'zwak voor taal' is ingebakken. 'Als ik nu naar mijn dochter van zes kijk, dan denk ik: het zit in óns. Als kind verslónd ik boeken, ik had de bibliotheek in Turnhout op een bepaald moment helemaal uit. Op de lagere school deden we een keer iets uit *Erik of het klein insectenboek* van Godfried Bomans. Ik was een van de strontvliegen, daar had ik helemaal een kostuum bij gezocht. Toen merkte ik dat ik met die woorden kon wat anderen in de klas niet konden. Ik werd ook altijd gevraagd om voor te lezen, tijdens de handwerkklas of in de kerk. Blijkbaar was het aangenaam om naar te luisteren. Ik had er enorm plezier in, dat was misschien wel het belangrijkste.'

Die liefde voor taal maakt Nietvelt tot een fanatiek pleitbezorger van de tekst zoals deze is opgeschreven. 'Er staat wél een komma,' kan ze collega's flijntjes toevoegen. Nietvelt: 'Je hoort acteurs wel eens denken: het einde van deze zin is niet zo belangrijk, dus dat moffel ik weg. Nou zal ik regelmatig wel té nadrukkelijk spelen, dat de mensen denken: schiet eens een beetje op, Chris. Maar je kiest in principe voor elk woord. Ik zoek bij elk woord naar het waarom, bijna als een psychotherapeute. Als Klytimestra zegt: "Hoe hebt u het vernomen," dan denk ik: daar staan wél drie h's na elkaar. Dat is niet voor niks, daar heeft de vertaler Gerard Koolschijn over nagedacht. En dan gebruik ik die h's in mijn spel.'

Ze wééft haar rollen, zoals Van Hove het omschrijft: 'als een spinnewebje. Ze maakt allerlei verbindingen waarmee ze haar rol in elkaar haakt. Bij *Opening Night* vonden we vlak voor de première dat de voorstelling korter moest. Ik zag dat Chris lijkbleek werd. Haar spinneweb werd doorboord. Maar meteen gaat ze dan vragen stellen, en zie je haar

alles terugdenken, om de lijnen die ze heeft uitgezet te herstellen.'

De trefzekerheid waarmee Nietvelt te werk gaat, maakt haar tot een ander soort actrice dan bijvoorbeeld Frieda Pittoors. 'Chris heeft meteen een mening over een rol,' constateert Pittoors, 'en een idee over de interpretatie. Ik ben veel afwachterder daarin, ik sta veel zoe-kender op het toneel.'

Acteur Bert Luppés speelde voor het eerst met Nietvelt samen toen Ivo van Hove wegging bij het Zuidelijk Toneel, en het Eindhovense gezelschap fuseerde met het Hollandia van Johan Simons. 'Ze oogt vrij snel klaar met haar rol,' zegt hij. 'Bij *Zeemansliederen*, een voorstelling die we helemaal vanuit improvisaties maakten, kroop Chris meteen achter een barretje in het decor. De andere acteurs wisten nog totaal niet wie ze speelden, we waren mensen in een ruimte en probeerden elke repetitie wat anders, maar Chris bleef elke dag de barjuffrouw die iedereen drankjes inschonk en de toog schoonmaakte. Dat gaf helderheid aan de hele voorstelling. Waar anderen beginnen vanuit het niet-weten, begint Chris vanuit een zekerheid.'

Maar die behoefte aan zekerheid houdt bij Nietvelt niet in dat ze van slag raakt als er op het toneel iets verkeerd gaat. 'Ze is de eerste die met een oplossing komt,' vertelt Frieda Pittoors. In *Zeemansliederen* was Sanne van Rijn een keer midden in de voorstelling gevallen en ze kon niet verder spelen. Chris had meteen bedacht hoe het verder moest zonder Sanne. Ik was de hele tijd op het toneel, en ik wist van niks, maar Chris kwam in mijn oor fluisteren: 'We slaan die en die scènes over.' En ze komt dan op met een papiertje op een schoteltje waar op staat wat er is gebeurd. Heel inventief, en het past ook nog binnen de voorstelling. Ze geniet er echt van om dat ter plekke te verzinnen. Ze laat het ook nooit afweten tijdens een voorstelling. Er zijn wel eens acteurs die denken: 'Het is een kutstuk en we staan toch maar in Zutphen,' maar dat is bij Chris nooit aan de hand. Ze voelt zich heel verantwoordelijk, voor de voorstelling, maar ook voor de andere acteurs.'

IETS VERLEGENS

Dat de jury van de toneelprijzen nu haar rol in *Romeinse tragedies* een Theo d'Or waardig acht, vindt Nietvelt vooral leuk, 'omdat het een ensemblestuk is'. Dat lijkt een paradoxale uitspraak voor een actrice die zo centraal staat in het laatste deel van deze voorstelling. Maar Nietvelt speelt als Cleopatra voortdurend samen met Marieke Heebink en Frieda Pittoors, die zwiingend aanwezig zijn als vrouwen uit haar intieme hofhouding. 'We maken samen een intiem sfeertje, als vrouwen onder elkaar.'

Ivo van Hove: 'Een koningin ben je nooit in je eentje. En Chris heeft veel gevoel voor haar omgeving, voor wat de andere spelers doen. Ze houdt zich ook veel bezig met de

warmere kanten van het gezelschap. Ze zat in de ondernemingsraad. Als er feestjes zijn, dan is ze daar, vaak met haar man en kinderen. En als collega's niet lekker in hun vel zitten, dan signaleert ze dat.'

Frieda Pittoors zal nooit vergeten hoe Chris Nietvelt zich over haar ontfermde toen ze aan het eind van het toneelseizoen óp was. 'Wat is er met je?' vroeg Nietvelt aan het begin van een repetitie, en Pittoors vertelde hoe zwaar ze het had. 'Ze zei: "Je moet meteen uit deze productie. Ik ga wel even naar de regisseur toe." Ze kwam meteen in actie.'

Zelf vindt Nietvelt zich een echte ensemble-acteur. 'Ik sta volgend jaar vijfentwintig jaar op het toneel, en ik heb al die tijd vast bij gezelschappen gezeten. Toen Ivo wegging uit Eindhoven wilde ik niet mee, we moesten even uit elkaar. Ik heb overwogen om te gaan freelancen. Maar ik dacht: dan word ik altijd gevraagd om wat ik al kán, en dat weet ik wel. Anderzijds vind ik het niet makkelijk om in een nieuwe groep mensen te stappen. Dan heb ik toch iets verlegens, wat misschien met mijn Vlaamse achtergrond heeft te maken. Ik heb weliswaar bijna altijd in Nederland gewerkt, maar ik ben niet zo mondig als een boel van mijn collega's. Ik heb tijd nodig om aan hen te wennen, en zij aan mij.'

ONDER HET BLOED

Wie Nietvelt op het podium tekeer ziet gaan, wie ziet hoe emotioneel ze durft te zijn, hoeveel ruimte ze opeist, vermoedt niet dat ze in haar jeugd zo'n in-braaf meisje was dat bij de nonnen op school zat. In interviews heeft ze wel eens verteld hoe ze haar ouders – bescheiden mensen die altijd een schoenenzaak hebben gehad – heeft moeten voorbereiden op haar eerste toneelrollen. Onder regie van Sam Bogaerts speelde ze in 1985 een hevig choquerende versie van Heiner Müllers *Hamletmachine*. Ze was Ophelia, die zich keer op keer door de mannen liet misbruiken.

Gerardjan Rijnders: 'Ze was naakt, liet zich van alles aandoen en zat onder het bloed. Het stuk zorgde voor een schandaal, er waren schouwburgen die de voorstelling niet meer wilden, maar ik vond het erg indrukwekkend. Het gekke is: in het dagelijks leven komt ze bijna timide over en is ze helemaal niet zo extravert. Op het toneel komt blinkbaar alles er uit. Toen we aan *Ballet* repeteerden, moesten de acteurs een aantal teksten improviseren. Chris Nietvelt kwam toen met een verhaal over een vriend van haar die aan aids was overleden. Ik heb me er toen over verbaasd hoe ze zich daar in stortte: in tranen en heel gedetailleerd vertelde ze hoe hij gestorven was, schaamteloos persoonlijk en op het randje van het sentiment. Heel bijzonder.'

Een 'ontzagwekkende actrice' noemt Bert Luppens haar. 'Er zijn mensen die voor haar sidderen. Ze oogt zo strak en onaantastbaar, maar dat is ze niet. Als je haar leert kennen, is

het echt iemand om van te houden. En dan is ze ook nog zo bloedmooi!'

PAPJES ETEN

In haar Haarlemse huis – een oude stempelfabriek langs het spoor, die vol hangt met kindertekeningen en foto's – bekent Nietvelt dat ze nog steeds kleren heeft van toen ze zestien was, en dat ze die nog steeds aan kan. Ze vertelt het niet om te koketteren met haar slanke lijf, het is om aan te geven hoe netjes ze is, en dat het niet meevalt om met zo iemand samen te leven. 'Ik bewaar alles!'

Dat Ivo van Hove haar bewondert om de 'organische' manier waarop ze werk en gezin heeft samengesmeed tot één leven, wuift ze een beetje weg. 'Het is soms met de hakken over de sloot. Maar ik ben ervan overtuigd dat je met kinderen veel kunt doen, zo lang je daar zelf maar ontpannen bij bent.' Haar echtgenoot, die veel eer moet krijgen, is opnameleider bij filmproducties en maakt soms lange dagen. 'Dan word ik wel eens wakker in een hotel in Hamburg, en weet ik dat hij om half acht de deur uit moet. En dan zitten hier midden in de winter twee kinderen helemaal alleen in het donker hun papjes te eten, voor ze naar een buurvrouw gaan die ze naar school brengt. Dat moet niet te vaak gebeuren. Maar evengoed geniet ik van het weg zijn, hoor, en van zo'n luxe hotel, heerlijk!' Geamuseerd vertelt ze hoe verschrikt zij en Marieke Heebink, die ook kinderen heeft, elkaar aankeken toen regisseur Robert Woodruff bij de repetities van *Ifigeneia in Aulis* liet weten dat ze van nu af aan lange dagen gingen werken. 'Ik zei meteen: dat laatste blok, van kwart voor vier tot half zes, dat doe ik niet. Dan breng ik 's morgens de kinderen naar school en zou ik amper op tijd thuis zijn om mijn dochter in bed te leggen. Ik wil het best een keer doen, maar in principe niet. Dat is dan helder.'

CAMERA

Er is één ding wat in haar leven maar niet wil lukken, en dat is het spelen voor de camera. Haar collega's van Toneelgroep Amsterdam verwerven bekendheid met grote rollen in films en televisieseries. Chris Nietvelt niet.

'Ik word nooooooit gebeld!' roept ze wanhopig uit. 'Ik kan soms met jaloezie kijken naar hoe andere acteurs zich daarin ontwikkelen. Eens in de drie jaar word ik gevraagd om auditie te doen, en dan hoor ik daar niks meer van.' Voor Vlaamse filmregisseurs is Nietvelt misschien te onbekend, in Nederland vinden ze haar weer te Vlaams. 'Maar dat is niet het enige, hoor. De camera houdt niet zo van mij als van Carice van Houten of van Halina Reijn. En ik heb weinig ervaring. Maar dat betekent niet dat ik het niet zou kunnen, als iemand mij zou helpen.'

Een regisseur als John Cassavetes, met zijn heftige vrouwen en deels geïmproviseerde scenario's, zou Nietvelt meteen vragen, denkt Ivo van Hove. 'Maar de meeste filmregisseurs

zijn toch minder geïnteresseerd in acteursprestaties.' Daarbij komt: Chris is echt een grote zaal-actrice. 'Ze is iemand van grote gebaren, lange lijnen, van grote verplaatsingen over het toneel, met dat lange lichaam,' zegt Frieda Pittoors. 'Achteren is voor haar een fysieke uitputtingslag. Ze verbrandt ook veel energie tijdens een voorstelling – ze zweet heel veel. Maar als we werken met camera's op het toneel, houdt ze perfect in de gaten hoe ze op de film overkomt, en hoe veel of hoe weinig ze kan geven.'

Ivo van Hove: 'Ze speelt in grote tekens, terwijl ze toch oprecht kan blijven. Ze durft extremen op te zoeken, het pathos en het sentiment, een rauwheid in emoties. En toch is het nooit ordinaar wat ze doet. Ze heeft eigenlijk maar één beperking,' lacht hij: 'Ze kan alleen maar voluit. Een technische doorloop waarbij we de scènes alleen maar even aanstippen, is voor haar een onmogelijke opgave.'

Dat merkte ook gastregisseur Robert Woodruff die middag, toen de acteurs van *Ifigeneia in Aulis* aan tafel repeteerden en Chris haar echtgenoot zo genadeloos onder schot nam. Maar wat hij zag, was vooral de waarachtigheid die Chris Nietvelt daar tentoonspreidde. 'De meeste acteurs kunnen heel goed doen

alsof,' zegt hij, 'dat is onderdeel van hun vakmanschap. Maar deze actrice kan dat niet. Chris Nietvelt kan niet liegen.'

'Ifigeneia in Aulis' gaat op 12 oktober in première in de Amsterdamse Stadsschouwburg, www.toneelgroepamsterdam.nl

EXTREMEN 'ZE OOGT ZO STRAK EN ONAANTASTBAAR, MAAR DAT IS ZE NIET'

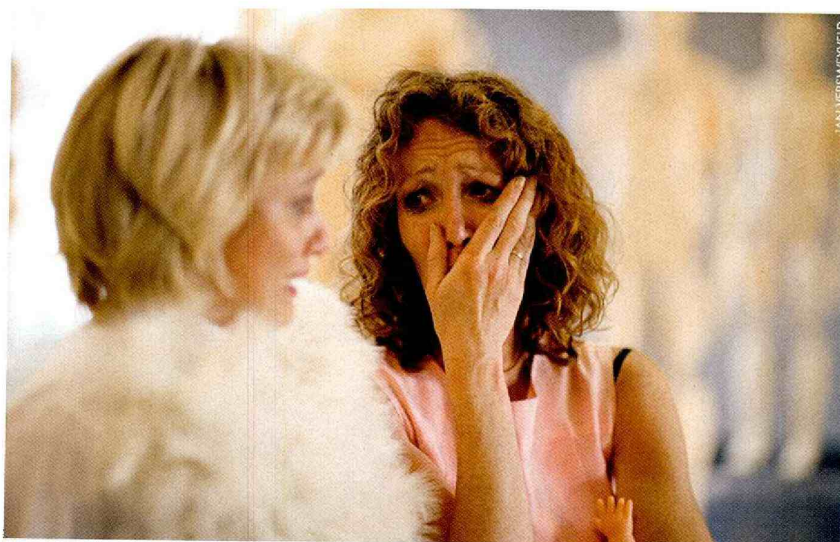

CLEOPATRA MET MARIEKE HEEBINK IN *ROMEINSE TRAGEDIES*

JAN VERSWELD

KLYTAIMESTRA MET KARINA SMULDERS IN *IFIGINEIA IN AULIS*

ANDROGYN MET JACOB DERWIG IN *NAAR DAMASCUS*